

Azərbaycan “Yaşıl enerji”yə global keçidin önündə

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasına Tərəf Dövlətlərin 29-cu Konfransının (COP29) respublikamızda keçirilməsi barədə yekdil qərar beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycana qarşı böyük etimadın, eləcə də, ətraf mühitin mühafizəsi, milli, regional və global səviyyələrdə iqlim dəyişikliyinə qarşısının alınması işinə ölkəmizin töhfəsinin təsdiqidir. Qeyd edək ki, “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də də bu məsələ diqqət mərkəzində saxlanılır.

bununla bağlı deyib: “Qarşıda duran ən vacib vəzifələrdən biri bərpaulunan enerji ilə bağlıdır. Burada da biz ön sıralardayıq, artıq işlərə start verildi. Bizim planlarımıza görə 2030-cu ilin sonuna qədər Azərbaycanda 5 min meqavata yaxın bərpaulunan enerji növləri, yeni enerji növləri yaradılmalıdır, əsasən, günəş, külək və hidro – su elektrik stansiyaları. Dediym rəqəm tam realdır, bu, artıq imzalanmış kontraktlar əsasında olacaqdır. Niyət protokolları isə daha böyük rəqəm haqqında bəhs edir, təqribən 10 min meqavat. Beləliklə, biz böyük həcmdə təbii qazımızı ixrac edə biləcəyik, ona qənaət olunacaqdır”.

Prezident İlham Əliyev nitqində, bundan sonra elektrik enerjisinin böyük hissəsinin bərpaulunan enerji hesabına istehsal ediləcəyini, bununla da Azərbaycanın iqlim dəyişikliyi məsələlərinə öz töhfəsini verəcəyini əminliklə vurğulayıb.

Yeri gəlmişkən, ölkəmizdə Naxçıvan Muxtar Respublikası, işğaldan azad edilən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları “yaşıl enerji zonaları” elan edilib. Həmçinin ətraf mühitin mühafizəsi düşməndən təmizlənən ərazilərin irimiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində

prioritet istiqamət olaraq qəbul olunub. Bu ərazilərdə artıq “ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” kimi innovativ yanaşmaların tətbiqinə, ekosistemin bərpasına başlanılıb.

Prezident İlham Əliyev bir müddət bundan əvvəl çıxışlarının birində Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları ərazisində bərpaulunan enerji layihələrinin icrasından danışarkən, 2021–2023-cü illərdə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində ümumi gücü 170 meqavatt olan su elektrik stansiyalarının istismara verildiyini bildirib. Ölkə rəhbəri, eyni zamanda gələn ilin sonunadək bu stansiyaların gücünün 270 meqavatt olacağını, bir neçə il sonra isə həmin göstəricinin 500 meqavatta çatacağını diqqətə çatdırıb. Yeri gəlmişkən, cari ilin oktyabr ayında respublikamızda Xəzər dənizi və Qafqaz regionunda ən böyük elektrik stansiyası olan 230 meqavatt gücündə Qaradağ günəş elektrik stansiyası istismara verilib.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan bərpaulunan enerji mənbələri ilə zəngin ölkədir. Hesablamalara görə, respublikamızın quruda külək və günəş enerjisi üzrə potensialı təqribən 37 qıqavatt təşkil edir.

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda külək enerjisi potensialı isə təqribən 157 qıqavata bərabərdir.

Burada bir məqamı da xatırlatmaq istərdim. Mütəxəssislərin fikrincə, ənənəvi elektrik enerjisi istehsalından “yaşıl enerji”yə sürətli keçid müəyyən zaman tələb edir. Bu məsələdə investisiya qoyuluşu da zəruri amillərdən biridir. Amma bərpaulunan enerjiyə keçid heç də neft, qaz və kömür kimi enerji mənbələrinin istifadəsinə son qoymaq anlamına gəlmir. Dövlətimizin başçısı yenidən ölkə Prezidenti seçilməsi münasibətilə keçirilən andiçmə mərasimində bu məqama toxunaraq bildirib: “Ənənəvi yanacaq növləri – neft-qaz sahəsində işlər davam etdiriləcək. Neft hasilatının sabitləşməsi istiqamətində işlər gedir, hesab edirəm ki, yaxın gələcəkdə nəticələr olacaq. Bizə sabit neft hasilatı lazımdır və biz investitorlar qarşısında bu vəzifəni qoymuşuq. Müəyyən narahatedici məqamlar olub və işgüzar qaydada təmaslar əsnasında bu məsələlərin həlli gözlənilir”.

Beləliklə, dövlət başçımızın vurğuladığı kimi, ölkəmizdə istər neft-qaz hasilatının sabitləşməsi, istərsə də bu sahənin ixrac imkanlarının genişləndirilməsi ilə bağlı davamlı tədbirlər həyata keçirilməklə bərabər, “yaşıl enerji” mənbələrinin sürətlə işə salınması da zamanın prioritet istiqaməti kimi diqqətdə saxlanılır və bu yöndə davamlı layihələr gerçəkləşdirilir. Qısa dövr ərzində “təmiz ətraf mühitə və yaşıl artıma malik ölkə” təşəbbüsünün gerçəkləşməsi istiqamətində görülən genişmiqyaslı işlər də bunun parlaq ifadəsidir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda hasil olunan “yaşıl enerji”nin əsas satış bazarı Avropadır və artıq bərpaulunan enerji mənbələrindən enerji tədarükünün reallaşdırılmasına hazırlaşılır. 2022-ci il dekabrın 17-də Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Qafqaz regionundan Avropaya enerji körpüsünün gerçəkləşdirilməsini nəzərdə tutan stra-

teji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanması da bunun bariz ifadəsidir. Xatırladaq ki, əldə olunan saziş çərçivəsində 1195 kilometr uzunluğunda 1000 meqavatt gücündə “Black Sea Energy” sualtı elektrik kabelinin inşası gözlənilir.

Kabel Azərbaycanda istehsal olunan “yaşıl elektrik” enerjisinin Gürcüstan və Qara dəniz vasitəsilə Rumıniyaya və daha sonra Macarıstana və Avropanın yerdə qalan hissəsinə nəqli üçün nəzərdə tutulur. Bir sözlə, Azərbaycanın daxili planında “yaşıl enerji”nin inkişafı, Qarabağın “təmiz” enerjiyə çevrilməsi, beynəlxalq səviyyədə isə “təmiz elektrik enerjisi”nin yeni enerji körpüləri vasitəsilə Avropaya ixracı əsas yer tutur.

Onu da qeyd edək ki, neft-qaz istehsalçısı olan Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) bu gün öz fəaliyyətində “yaşıl enerji” prinsiplərini diqqətdə saxlayır. Məsələn, SOCAR-ın töreməsi – “SOCAR AQS” MMC ətraf mühit, sosial və idarəetmə öhdəlikləri üzrə zərərli və istixana qazları emissiyalarını azaltmağı qarşısına məqsəd qoyub. MMC-nin Baş direktoru Samir Mollayev Bakıda keçirilən “IADS Drilling Caspian” konfransında bununla bağlı deyib: “Şirkətimizin nəqliyyat parkındakı avtomobillər bundan sonra benzinlə deyil, elektrikle işləyəcək. Eyni zamanda, müəssisə fəaliyyətində su ehtiyatlarından davamlı istifadəyə üstünlük verəcək. “SOCAR AQS” bu prosesi qısa müddətdə su filtrasiya sistemi quraşdırmaqla həyata keçirəcək”.

Qeyd edək ki, “SOCAR-AQS” 2007-ci ildə yaradılıb, neft-qaz quyularının qazılması və təmiri ilə məşğuldur. Şirkətin təsisçiləri 13,4 faiz payla SOCAR, 73,8 faiz payla “Nobel Oil LTD” şirkətinin Azərbaycandakı filialı və 12,8 faiz payla “Abşeron Qazma” MMC-dir.